

UPPSALA
UNIVERSITET

UFV 2020/2340

Vägledning för kursvärderingar

Stöd och råd i kursvärderingsarbetet

Avdelningen för kvalitetsutveckling 2022-03-29

Innehållsförteckning

Inledning	3
Vägledning och råd	4
1. Summativ kursvärdering	4
2. Formativ kursvärdering	5
3. Frivillighet	5
4. Anonymitet	5
5. Integritet	6
6. Publicering av fritextsvar	6
7. Frågeområden.....	7
8. Användning av kursvärderingar och representativitet.....	9
9. Sammanställning.....	10
10. Kursrapport.....	11
11. Återkoppling	12
12. Ansvar för genomförande.....	13
13. Ansvar för uppföljning	13

Inledning

Arbete med kursvärderingar är reglerat i högskoleförordningen (1993:100) 1 kap. 14 §. Vid Uppsala universitet utfärdar rektor riktlinjer (UFV 2020/2340) som styr arbetet med kursvärderingar på samtliga utbildningsnivåer. Syftet med föreliggande dokument är att ge vägledning och råd som stöd i arbetet med kursvärderingar¹.

Universitetet ansvarar för att utbildningarna vid universitet utvecklas och förnyas. Kursvärderingar är en viktig möjlighet för studenter att bidra till detta kvalitetsarbete. Studenters aktiva medverkan i kvalitetsarbetet betonas och specificeras även i det [pedagogiska programmet](#) för Uppsala universitet (UFV 2015/826).

Kursvärderingar fyller huvudsakligen två funktioner genom:

- att studenterna ges möjlighet att på ett strukturerat sätt reflektera över sitt lärande och sin utbildning, samt
- att ge underlag för kvalitetsutveckling.

Att studenterna ges möjlighet att på ett strukturerat sätt reflektera över sin egen utbildning återspeglas vidare i det pedagogiska programmet där studentens roll för det egna lärandet framhålls.

Kursvärderingar är ett av flera underlag i ett kontinuerligt kvalitetsarbete, där studenternas synpunkter är viktiga och nödvändiga att beakta. Även vid låga svarsfrekvenser är det viktigt att ta dessa synpunkter på allvar och reflektera över hur de kan användas i det fortlöpande kvalitetsarbetet. Konstruktiv kritik och åtgärdsrelevant information måste betonas i allt arbete med kursvärderingar, både ur ett lärar- och ett studentperspektiv. En viktig förutsättning för att resultaten från en kursvärdering ska kunna vara kvalitetsfrämjande och bidra till pedagogisk utveckling, är att resultaten analyseras och diskuteras av ansvariga tillsammans med studenter och lärare.

Områdes-/fakultetsnämnder är ansvariga för kvaliteten i forskning och utbildning inom respektive ansvarsområde. Nämnderna beslutar om ansvar, rutiner och former för genomförande av kursvärderingar. Nämnderna ansvarar även för att kursvärderingsarbetet utformas på ett sådant sätt att det svarar mot verksamhetens behov.

Alla studenter bör stimuleras till att ta en aktiv roll i arbetet med kursvärderingar. Det omfattar allt från att ta hänsyn till studentperspektivet vid utformning av kursvärderingar till att underlätta för studenterna att svara på kursvärderingar, och engagera dem i uppföljning av resultaten och i diskussion om åtgärder. Det är därför viktigt att studenter informeras om betydelsen av kursvärderingsarbete.

Denna vägledning följer den numrerade strukturen i Riktlinjer för kursvärderingar (UFV 2020/2340) på så sätt att varje punkt i dessa riktlinjer här följs av vägledning och råd kring hur man kan arbeta för att uppfylla kraven i riktlinjerna. Ytterligare stödmaterial finns att hitta i [Medarbetarportalen](#).

Riktlinjer för kursvärderingar omfattar som ovan nämnts arbete med kursvärderingar på samtliga utbildningsnivåer, alltså även kurser på forskarutbildningsnivå. I denna vägledning används genomgående ordet ”studenter”, vilket således innefattar doktorander. De flesta av förslagen nedan är dock applicerbara för kurser på forskarutbildningsnivå, även om särskilda överväganden kan behöva göras. I Medarbetarportalen finns även ett särskilt dokument med tips och råd vid [kursvärdering av forskarutbildningskurser](#) att tillgå.

¹ Översyn av riktlinjer och vägledning är genomförd av en arbetsgrupp bestående av lärarrepresentanter från respektive vetenskapsområde och representanter från områdeskanslierna, studentkår, universitetsgemensam IT samt avdelningen för kvalitetsutveckling efter en universitetsintern remissomgång.

Vägledning och råd

1. Summativ kursvärdering

Riktlinje 1. En summativ kursvärdering ska genomföras i samband med eller i nära anslutning till kursens slut. Den bör vara skriftlig. Kursvärdering ska genomföras för samtliga kurser, inklusive kurser innehållande uppsats- och examensarbeten, samt för kurser inom verksamhetsförlagd utbildning. Kursvärdering kan även genomföras efter delkurser.

Studenter ska få besvara en summativ (avslutande) kursvärdering efter en kurs eller i nära anslutning till kursens slut. I en summativ kursvärdering bör man ställa frågor om kursen i sin helhet. Eftersom examinationen utgör en del av kursen är det en fördel om kursvärderingen kan samlas in efter att kursen har examinerats så att studenternas synpunkter kring denna också behandlas i kursvärderingen. Med elektroniska kursvärderingar som distribueras via en lärplattform innebär det normalt inget praktiskt problem, men det kan däremot leda till lågt deltagande om studenterna gått vidare till en ny kurs. För att höja svarsfrekvensen kan man avsätta tid för studenterna att besvara kursvärderingen vid exempelvis en tentamensgenomgång, eller i samband med introduktionen till nästa kurs.

I riktlinjer för kursvärderingar vid Uppsala universitet anges att kursvärderingar ”bör vara skriftliga”. I en riktlinje innebär ordet ”bör” att det behöver finnas skäl för att tillämpa riktlinjen på något annat sätt än så som det är beskrivet. Skriftliga enkätformulär kan utgöra en mindre lämplig metod för vissa kurser. Om studentgruppen exempelvis är mycket liten kan det vara ett gott skäl till att istället ha en muntlig diskussion där studenternas synpunkter antecknas. En sådan diskussion måste i så fall utformas på ett sådant sätt att studenternas ärliga uppfattningar kan komma fram. Lärarnas/handledarens betygsättande funktion kan utgöra ett hinder för sådan ärlighet. Det kan hanteras genom att en mer oberoende person än den kursansvarige läraren/handledaren genomför den muntliga värderingen i berörd lärares frånvaro, eller att utvärderingen sker efter betygssättning. Ett annat alternativ är att studenterna själva i mindre grupper noterar sina synpunkter på kursen och därefter diskuterar dem tillsammans med kursansvarig lärare. Även en muntlig summativ kursvärdering ska sammanfattas och värderas inom ramen för en kursrapport (se vidare under punkt 10).

Valet av metod beror också på vilken information som efterfrågas och vilken studentgrupp det gäller. Kursvärderingar kan vara av enklare, mer informell karaktär. Till exempel kan studenterna ombes att notera ned kursens styrkor och svagheter på ett papper vid kursens slut. Den kursansvarige gör sedan en enkel sammanställning av svaren.

Vid längre kurser (t.ex. terminslånga kurser) som består av flera delkurser kan delkursvärdering vara ett verktyg för att få mer specifik återkoppling på kursens olika delar medan studenterna har informationen färsk i minnet. Delkursvärderingar kan därmed också avlasta den summativa kursvärderingen (terminsutvärderingen) som kan inriktas på kursen som helhet och upplevd måluppfyllelse. Om delkursvärdering(ar) används bör resultat från denna (dessa) nämnas i kursrapporten (se vidare punkt 10).

Det kan finnas tillfällen där det varierar i tid för när olika studenter avslutar en viss kurs. I sådana fall bör man erbjuda varje enskild student att få besvara kursvärderingen så snart hen har avslutat kursen.

2. Formativ kursvärdering

Riktlinje 2. Formativa kursvärderingar (som utförs under kursens gång) kan användas som komplement till den summativa kursvärderingen. Om delkursvärderingar eller formativa kursvärderingar används bör resultaten av dessa nämnas i kursrapporten (se vidare punkt 9 och 10).

Formativ kursvärdering innebär att studenterna, utöver en avslutande (summativ) kursvärdering, får ge synpunkter redan under pågående kurs. Det ger läraren en möjlighet att ta reda på hur lärandemiljön för studenterna fungerar under kursen och göra direkta justeringar om så är möjligt. Formativa kursvärderingar kan även verka motivationshöjande då det visar på lärarens engagemang för att erbjuda en så god lärandemiljö som möjligt. Resultat från formativa kursvärderingar, och de ändringar som gjorts löpande under kursen, bör nämnas i kursrapporten. På liknande sätt som med delkursvärderingar kan formativa kursvärderingar dessutom avlasta den summativa kursvärderingen genom att studenterna redan har fått lämna synpunkter på delar av kursens innehåll.

Den enklaste formen av formativ kursvärdering är att ha en informell dialog med studenterna under kursens gång, t.ex. genom någon enstaka gruppdiskussion eller genom återkommande korta avstämningar där eventuella problem kan framkomma. Därutöver finns en rad formaliserade sätt att löpande fånga upp information som kan göra pågående kurs bättre. Formativa kursvärderingar kan t.ex. ge svar på hur studenterna ser på ett nyss avslutat undervisningsmoment och vad som skulle kunna förändras i undervisningen under resten av kursen för att underlätta lärandet. Frågorna i en formativ kursvärdering kan besvaras genom att studenterna skriver ner sina svar på t.ex. post-it-lappar eller genom att använda verktyg som t.ex. onlineomröstning eller digitala anslagstavlor. Exempel på ett par konkreta frågor eller uppmaningar att använda sig av vid formativa kursvärderingar är: *Ange ett par saker som var särskilt bra med undervisningsmomentet. Vad skulle kunna göras annorlunda under fortsättningen av kursen för att underlätta ditt lärande?*

3. Frivillighet

Riktlinje 3. Det är frivilligt för studenter att besvara en kursvärdering.

Det är inte tillåtet att använda kursvärderingar för att villkora annat, som t.ex. att visst material inte lämnas ut om kursvärdering inte lämnats in, då det alltid är frivilligt för studenten att fylla i kursvärderingar. Det gäller även formativa och muntliga kursvärderingar. Enligt högskoleförordningen ska studenterna *ges möjlighet* att fylla i en kursvärdering, men de är inte skyldiga att göra det. Det är inte heller tillåtet för universitetet att locka med olika typer av ”priser” eller belöningar, som man får eller kan vinna när man fyllt i kursvärderingen. Detta beror på att Uppsala universitet som myndighet inte får anordna någon typ av lotteriverksamhet.

4. Anonymitet

Riktlinje 4. Kursvärderingar bör, så långt som det är möjligt, vara anonyma. Studenternas namn eller motsvarande möjlighet till identifiering ska inte efterfrågas.

Anonymitet bör alltid eftersträvas men kan i vissa fall vara svårt att uppfylla, t.ex. vid kurser med få deltagare och/eller få lärare (se vidare punkt 5 och 6). Även svar från kursvärderingar med få deltagare kan ofta göras anonyma för lärare. Som nämnts under punkt 1 ovan kan en muntlig kursvärdering exempelvis göras anonym genom att låta någon mer oberoende person än den betygsättande läraren utföra kursvärderingen, t.ex. en studierektor eller en kursadministratör. Denna utomstående person har då i uppgift att sammanställa och sammanfatta svaren på kursvärderingen. Ett annat alternativ är att studenterna i gruppen själva diskuterar och antecknar svaren. Skriftliga sammanställningar från muntliga kursvärderingar ska bevaras, diarieföras och värderas inom ramen för en kursrapport.

5. Integritet

Riktlinje 5. Det är viktigt att anställdas och studenters integritet beaktas i allt arbete med kursvärderingar.

Att anställdas och studenters integritet beaktas i allt arbete med kursvärderingar är en nödvändig förutsättning för att bibehålla tilltron till kursvärderingar som hjälpmedel för kursutveckling och studentinflytande. Allt kursvärderingsarbete måste präglas av ömsesidig respekt mellan studenter och anställda (lärare, handledare, administratörer m.fl.), liksom anställda sinsemellan. Förutom att värna kursvärderingars betydelse för kursutveckling vill universitetet som arbetsgivare och utbildningsförmedlare värna en god arbetsmiljö.

Se vidare beskrivning av hur anställdas och studenters integritet kan värnas under punkt 6.

6. Publicering av fritextsvar

Riktlinje 6. I de fall publicering av studenters fullständiga fritextsvar ska göras, ska detta alltid föregås av en granskning ut integritetssynpunkt. Svaren ska avidentifieras från personnamn och eventuella kränkande kommentarer och personangrepp omformuleras utan att kommentarens innebörd går förlorad. Om man ändrar i en students skriftliga kommentar, är det viktigt att det tydligt framgår vad som är direkt citat och vad som har omformulerats. Originalsvaren behöver dock finnas kvar, se även punkt 12 e. Godkännande av publicering av fullständiga fritextsvar får inte göras av en arvoderad student.

Eventuell publicering av studenters fritextsvar på kursvärderingar ska ske med omdöme. Arbetsmiljölagstiftningens skydd för en god arbetsmiljö aktualiseras vid nedsättande skrivningar om en identifierad person. Känsliga personuppgifter får enligt dataskyddsförordningen (GDPR) inte publiceras, t.ex. uppgifter om en persons politiska åskådning eller religiösa övertygelse.

Saklig återkoppling bidrar till lärares möjligheter att utvecklas, medan däremot osakliga och kränkande omdömen kan vara sårande och kan utgöra ett direkt arbetsmiljöproblem. Sådana omdömen motverkar kursvärderingars syfte att bidra till kursutveckling och minskar lärares motivation att arbeta aktivt med kursvärderingar och tillägna sig kritik. Trots att alla fritextsvar och kommentarer från studenter behöver granskas innan de publiceras, finns det inget som hindrar att undervisande personal kan få ta del av de ogranskade svaren om så önskas.

Lika viktig som omsorgen om lärare och andra anställdas integritet, t.ex. kursadministratörer, är förstås omsorgen om enskilda studenters integritet. Granskning av fritextsvar måste därför alltid ske innan resultaten av kursvärderingen publiceras.

Observera att studenternas originalsvar behöver finnas kvar i två år efter att sammanställningen är gjord, men får därefter gallras i enlighet med arkivbestämmelser (se även punkt 12). Normalt så sparas originalsvar per automatik även efter genomförd granskning, om man använder universitetets elektroniska kursvärderingssystem.

Granskning av fritextsvar handlar inte bara om att ta bort personnamn, utan också om att vara uppmärksam på andra sätt på vilka en person kan identifieras. Om t.ex. den kursadministratör som omnämns är den enda i sin kategori vid institutionen kan denne lätt identifieras. Det gäller även andra små personalgrupper såsom studievägledare eller vid kurser där endast enstaka lärare är involverade. Där det är oundvikligt att individer kan identifieras blir det extra viktigt att eventuella kränkande kommentarer omformuleras till sakliga synpunkter, utan att budskapet går förlorat. Om man ändrar i en students skriftliga kommentar, är det viktigt att det tydligt framgår vad som är direkt citat och vad som har omformulerats. Ett par fiktiva exempel:

Studentkommentar: ”Johanna som är lärare på veterinärmedicinkursen ger inte återkoppling på våra inlämningar och svarar inte på mail.”

Granskad kommentar: ”[personnamn] som är lärare på [kursnamn] ger inte återkoppling på våra inlämningar och svarar inte på mail.”

Studentkommentar: ”Kursadministratören är totalt ointresserad av att göra sitt jobb, och är dessutom allmänt hopplös, man får aldrig schema i tid. Jag tror att han hatar studenter.”

Granskad kommentar: [studenten uttrycker kritik mot kursadministrationen och efterlyser bl.a. att få schema i god tid]

Om det är flera studenter som pekat på samma problem kan det t.ex. hanteras på följande sätt i kursrapporten:

*”Av kommentarerna framgår att några studenter anser att vissa lärares engagemang brister och att återkopplingen på studenternas prestationer är otillräcklig. I några kommentarer framförs önskemål om förbättring vad gäller att få schema i god tid och en student framför önskemål om snabbare svar på epost från kursledningen. **Åtgärd:** Studierektor ansvarar för att undersöka detta vidare och vidta relevanta åtgärder för att avhjälpa påtalade problem inför kommande kurs.”*

Man kan ta studenter till hjälp med att granska fritextsvaren. Genom att arvoda studenter för att göra sådana granskningar ökar transparensen och det kan även öka studenternas tillit till att de publicerade svaren visar kommentarernas ursprungliga innebörd. Innan svaren publiceras måste dock ett godkännande om publicering göras. Ett sådant godkännande måste göras av en anställd vid universitetet och får inte överlåtas till en arvoderad student.

7. Frågeområden

Riktlinje 7. Kursvärderingar bör utformas på ett sådant sätt att bedömningen inriktas på sakliga frågor, bl.a. måluppfyllelse med avseende på kursmål, kursens genomförande och organisation samt lärares och studenters insatser. Det bör också finnas möjligheter för studenterna att kommentera kursen genom fritextsvar, t.ex. genom att ge konkreta förslag till förbättringar.

Kursansvariga och lärare behöver reflektera över vilka aspekter som är centrala att belysa som underlag för förbättringar av den aktuella kursen. Idag framhålls studenternas självständighet och egna

ansvar för lärandet, vilket bl.a. lyfts fram i det pedagogiska programmet vid Uppsala universitet, där studenternas roll för en god utbildning har en lika framträdande plats som universitetets. En kursvärdering är även ett bra tillfälle att ge studenterna en möjlighet att reflektera över sin egen insats under kursen. I sin enklaste form kan det inhämtas genom en öppen fråga i kursvärderingen om vad studenterna har lärt sig respektive vad de behöver utveckla vidare, men det kan även vara mer specifika frågor där studenterna får ta ställning till sin egen insats för lärandet.

Som vid all frågeformulering gäller det att ha åtgärdsrelevans i fokus. Frågor bör formuleras så att svaren ger ledning i vad som bör förändras. Förutom specifika frågor med fasta svarsalternativ kan även konstruktiv återkoppling i form av svar på öppna frågor ge lärare viktig återkoppling som underlättar kursutveckling och den professionella utvecklingen.

Vid kursvärderingar bör man försöka få en bild av hur kursen har skapat gynnsamma förutsättningar för meningsfullt lärande och inte lägga så stor vikt vid "hur lärarna har varit". En allmän betygsättning av enskilda namngivna lärare bör inte ingå i en kursvärdering. Ett sätt att få återkoppling från studenterna på olika undervisningsmoment är att be dem bedöma hur ett visst kursmoment har bidragit till deras lärande eller att låta dem bedöma värdet av innehållet i en viss föreläsning. Lärare kan då få betydelsefull återkoppling som kan användas vid pedagogisk meritering. Aspekter av lärares agerande som har visat sig ha betydelse för lärandeprocessen och som är möjliga att fråga studenterna om är t.ex. graden av tydlighet liksom förmåga att motivera och kommunicera med studenterna.

Vid kursvärderingar är det värdefullt att skilja mellan: (1) förutsättningar för en utbildning, (2) utbildnings-/lärandeprocesser och (3) utfall/resultat. Man bör alltså lämpligen ställa frågor inom dessa tre frågeområden samt om kursen som helhet. Nedan följer ett exempel på en struktur:

- *Bakgrund/förutsättningar för kursen* (t.ex. studenternas förkunskaper och förväntningar)
- *Process* (bl.a. studenters och lärares insatser, kurskrav, kursinnehåll, litteratur, undervisningsformer, kursens svårighetsgrad, arbetstempo, examination, studieklimat, forsknings- och arbetslivsanknytning, jämställdhets- och likabehandlingsaspekter samt stödfunktioner)
- *Utfall/resultat av kursen* (t.ex. upplevd måluppfyllelse av kursens mål, om intresse och motivation för ämnet förändrats under kursen samt examinationens bidrag till läroprocessen)
- *Helhetsbedömning av kursen* (i en sådan helhetsbedömning kan studentens syn på graden av överensstämmelse mellan mål, undervisningsformer och examination ingå, s.k. konstruktiv länkning).

Vid bedömning av kurskvalitet är det viktigt att veta i vilken grad kursen har stimulerat och bidragit till studenternas lärande. Frågor som behandlar faktorer som bidrar till studenternas lärande, t.ex. studentaktiverande undervisning, återkoppling på studenternas prestationer etc., bör ingå i kursvärderingen.

Vidare kan man överväga att inkludera frågor som rör lika villkor och kränkande behandling i kursvärderingen. Observera att eventuella svar som innehåller information om upplevelser av trakasserier, sexuella trakasserier och/eller repressalier innebär att universitetet har fått kännedom om att det förekommer. I och med att den som besvarar kursvärderingen gör det anonymt, och att informationen kan vara knapphändig, behöver det i varje enskilt fall göras en bedömning om underlaget är tillräckligt för att generella åtgärder ska kunna genomföras. Vid institutionen är det prefekten som har det yttersta ansvaret för att besluta om eventuella åtgärder.

Vissa institutioner, program och fakulteter använder standardfrågor för att möjliggöra jämförelser över tid och mellan kurser. Sådana standardfrågor bör kompletteras med kursspecifika frågor eftersom dessa kan vara viktiga för att fånga upp relevanta synpunkter för den enskilda kursen. Kursspecifika frågor kan också öka studenternas benägenhet att besvara kursvärderingen eftersom relevansen för den enskilda kursen blir större och frågorna mindre enformiga att besvara. En balans mellan standardfrågor och kursspecifika frågor är att föredra. Det är även viktigt att frågorna i kursvärderingen formuleras med en terminologi som studenterna är bekanta med.

Det är viktigt att reflektera över vilka aspekter som det är mest angeläget att få studenternas synpunkter på. Om man har många frågor i ett formulär kan man behöva prioritera så att kursvärderingen inte blir för omfattande. Man bör även iaktta viss försiktighet med att slentrianmässigt ställa vissa frågor och istället lägga tyngdpunkten på sådana frågor som kan ge underlag för förbättringar av kursen. Man bör dessutom tänka över om relevant information, som komplement till studenternas svar, kan inhämtas från alternativa källor (t.ex. kollegiala samtal, resultat av examinationer) och därigenom undvika att tynga kursvärderingar och studenterna mer än nödvändigt.

För konkreta exempel på kursvärderingsfrågor och svarsalternativ, se den [frågebank](#) som finns att tillgå i Medarbetarportalen.

8. Användning av kursvärderingar och representativitet

Riktlinje 8. Kursvärderingar bör användas av ansvariga organ och befattningshavare vid den kontinuerliga utvecklingen av utbildningen. För att få ett så representativt underlag som möjligt är det viktigt att kursvärderingar genomförs på ett sådant sätt att hög svarsfrekvens främjas.

För att resultaten från en kursvärdering ska vara kvalitetsfrämjande och utvecklande krävs en systematisk diskussion kring användning av dessa resultat. Det finns flera kategorier av anställda som på olika sätt är beroende av eller intresserade av den information som kursvärderingar kan ge. För lärarna på en kurs är återkopplingen från studenterna värdefull både för att ge idéer till hur kursen kan förbättras och för den professionella utvecklingen. För den kursansvarige ger kursvärderingar information om hur studenterna har upplevt kursen. I kombination med examinationsresultat och lärarnas synpunkter, kan den kursansvarige göra en bedömning av vilka eventuella förändringar som bör vidtas tills nästa gång kursen hålls. Studierektorer, programansvariga, programkommittéer och andra pedagogiskt ansvariga är ofta intresserade av att följa kurser över tid för att se till att institutionens kurser håller så hög kvalitet som möjligt. Studentkårer och områdes-/fakultetsnämnder är andra grupper med intresse av kursvärderingsarbetet.

För att resultaten av en kursvärdering ska vara så representativa som möjligt för flera studenters åsikter, så krävs det ofta att svarsfrekvensen är hög. Låga eller vikande svarsfrekvenser på kursvärderingar och andra enkäter är ett vanligt förekommande problem. Det finns dock olika strategier för att öka svarsfrekvensen på kursvärderingar. Nedan följer några förslag:

- Något av det viktigaste är att redan vid starten av kursen/utbildningen informera om värdet av kursvärderingar som verktyg för utveckling av kursen eller utbildningen.
- Systematisk återkoppling av kursvärderingsresultat och åtföljande åtgärder till såväl de studenter som erbjudits att besvara kursvärderingen, som nya studenter på kursen nästa gång den ges, är (förutom att det är lagstadgat) också mycket viktigt för benägenheten att besvara kursvärderingar. Studenter vittnar ofta om att just återkoppling är viktigt för motivationen.
- Att få studenternas stöd i arbetet med att höja svarsfrekvenser är mycket värdefullt. Kårer och/eller studentföreningar kan vara behjälpliga med att betona vikten av arbetet med kursvärderingar. Ett annat exempel är att vissa program utser kursrepresentanter som bland annat kan ha i uppgift att uppmuntra och påminna sina kurskamrater att besvara kursvärderingen.
- Ett personligt meddelande från lärarna (t.ex. via mejl) visar att det finns en intresserad mottagare. Att lärarna på olika sätt visar att studenternas synpunkter är viktiga och personligen uppmuntrar studenterna att svara uppges av studenter som viktiga motivationsfaktorer.
- Använd formativa kursvärderingar som komplement. Dels så är det ett redskap för anpassning under kursens gång, men det visar även på ett intresse för kursutveckling från lärarnas sida.

- Ställ relevanta frågor och undvik för långa kursvärderingsformulär.
- Underlätta ifyllande genom att avsätta tid för att svara på kursvärderingen i samband med obligatoriska eller andra schemalagda moment (om möjligt efter det att kursen har examinerats).
- Fundera över metoden. Får man en högre svarsfrekvens med en kursvärdering på papper som kan fyllas i på plats i föreläsningssalen?
- Ha väl utformade rutiner för påminnelser vid uteblivna kursvärderingssvar.

Sammanfattningsvis kan svarsfrekvensen höjas genom ett systematiskt arbete för att skapa en utbildningsmiljö med högt studentengagemang, där det konsekvent betonas att studenters synpunkter är viktiga.

Oavsett svarsfrekvens är det viktigt att tillvarata det studentengagemang som finns. Låga svarsfrekvenser får inte bli ett argument för att bortse från synpunkter som förmedlas via kursvärderingar, då riskerar man att allt färre studenter väljer att bidra med sina synpunkter. Att välja att inte lyssna på den grupp som faktiskt lämnar synpunkter, med argumentet att de är för få, leder dessutom indirekt till att de som inte engagerar sig ges större inflytande. Fritextsvar kan innehålla återkoppling av stort värde oavsett svarsfrekvens, dock bör kvantitativa data tolkas med viss försiktighet vid låg svarsfrekvens.

Gällande validitet i kursvärderingsresultat kan man vara uppmärksam på att det finns forskning som visar på potentiella risker för exempelvis köns- och etnicitetsbias i samband med kursvärderingar². Exempelvis har man sett att det finns en tendens att personer i olika typer av minoritetsställning kan få lägre skattningar vid kursvärdering.

9. Sammanställning

Riktlinje 9. Svar på summativa kursvärderingar ska sammanställas. Svar ska sammanställas även vid muntliga summativa kursvärderingar. Sammanställningen kan sammanfattas i kursrapporten, alternativt biläggas kursrapporten i sin helhet när så är lämpligt.

En sammanställning av kursvärderingens svar ska göras, där såväl kvantitativa data (t.ex. svarsfördelningar på frågor med fasta svarsalternativ) som kvalitativa data (t.ex. fritextsvar, kommentarer) redovisas. Om man använder ett elektroniskt kursvärderingssystem, brukar bearbetning av kvantitativa data ske automatiskt och levereras i rapportform. I sådana automatgenererade rapporter redovisas ofta stapeldiagram över de procentuella svarsfördelningarna fråga för fråga. Beroende på sammanställningens utformning, kan man antingen sammanfatta denna i kursrapporten, alternativt bilägga hela sammanställningen. Om sammanställningen är omfattande, t.ex. vid kurser med många deltagare, kan en sammanfattning vara mer lämplig. Oavsett hur man redogör för sammanställningen i kursrapporten, så ska denna kommenteras och värderas av kursansvarig lärare (se vidare under punkt 10 nedan).

Kursvärderingar kräver i allmänhet bara enkla deskriptiva statistiska analyser. De frågor med tillhörande svarsalternativ som i regel används i kursvärderingar är ofta utformade så att de inte lämpar sig att beräkna medelvärden på. Redovisningen bör istället ske i form av svarsfördelning i absoluta eller relativa tal (procent) och eventuellt medianvärdet (det mittersta värdet). Ett sätt att åstadkomma

² Se t.ex. Heffernan, Troy. "Sexism, racism, prejudice, and bias: a literature review and synthesis of research surrounding student evaluations of courses and teaching." *Assessment & Evaluation in Higher Education* (2021): 1-11.

överskådlighet och jämförbarhet, utan att använda sig av medelvärden, kan vara att slå ihop svarsalternativ, t.ex. redovisa andelen för de två mest ”positiva” och/eller ”negativa” svarsalternativen på exempelvis en femgradig skala. Överordnat är dock att kursvärderingsresultat beaktas och används i kursutveckling, varför det bör finnas utrymme för olika redovisningssätt beroende på lokala traditioner och preferenser.

När man refererar till kvantitativa resultat bör skalan redovisas så att det framgår om det t.ex. är en femgradig skala och skalans ändpunkter, t.ex. 1=”i mycket låg grad” och 5=”i mycket hög grad”.

Vid låg svarsfrekvens bör resultatet av den kvantitativa analysen tolkas med viss försiktighet. Svarsfrekvensen bör alltid anges i sammanställningen. Om det totala antalet kursvärderingssvar är lågt, antingen beroende på att svarsfrekvensen är låg eller att kursen har ett litet antal deltagare, kan det vara missvisande att redovisa resultaten i procentandelar. Resultat från en mindre grupp studenter bör redovisas i absoluta tal för att ge en mer rättvis bild av materialet.

Fritextsvar/kommentarer (kvalitativa data) ska omhändertas och beaktas, samt redogöras för i sammanställningen. Detta kan göras genom att svar/kommentarer med liknande innebörd kategoriseras till olika återkommande teman. I sammanfattningen redovisas de centrala temans rubriker och ett koncentrat av innehållet i fritextsvaren som ingår i respektive tema. Temana kan gärna åskådliggöras med belysande citat.

I de fall samtliga fritextsvar publiceras ska alla svar vara granskade ur integritetssynpunkt (se vidare punkt 6).

10. Kursrapport

Riktlinje 10. En kursrapport ska skrivas där svaren på kursvärderingen och kursens genomförande värderas av kursansvarig lärare eller annan därför utsedd person. Kursrapporten ska således rymma såväl student- som lärarsynpunkter och redovisa kursens starka och svaga sidor samt eventuella utvecklingsförslag och förslag till eventuella åtgärder. Centrala synpunkter från studenternas fritextsvar bör sammanfattas och redovisas i kursrapporten.

Om en kursvärdering ska kunna ge ett konstruktivt bidrag till förbättringar, måste studenternas synpunkter sättas in i ett sammanhang och följas upp med diskussioner av resultaten mellan lärare och studenter, t.ex. mellan kursansvarig och kursrepresentanter. Lärarnas erfarenheter och perspektiv måste vägas in vid analys av kursvärderingsresultaten, där svarsfrekvens och t.ex. examinationsresultaten och mer långsiktiga perspektiv beaktas, för att säkerställa att de förändringar som görs är väl grundade.

Som framgår av riktlinjerna ska en kursrapport skrivas där svaren på kursvärderingen och kursens genomförande värderas av kursansvarig lärare (eller annan därför utsedd person). Kursrapporten ska rymma både student- och lärarsynpunkter och redovisa kursens starka och svaga sidor samt eventuella utvecklingsförslag och förslag till eventuella åtgärder. Om man väljer att inte vidta någon åtgärd som studenter har föreslagit bör det motiveras varför. Centrala synpunkter från studenternas fritextsvar ska också sammanfattas och redovisas i kursrapporten, där utvalda fritextsvar kan vara ett utmärkt sätt att illustrera sammanfattningen. I kursrapporten bör även resultat från formativa kursvärderingar och de ändringar som gjorts löpande under kursen nämnas. Det kan även vara bra att ange vilken termin det rör sig om, antal registrerade studenter, svarsfrekvens på kursvärderingen, samt utfallet av examinationen. Möjliga mottagare av kursrapporten är, förutom kursansvarig lärare, övriga lärare på kursen, studierektor, programansvarig/motsvarande, andra utbildningsansvariga på högre nivå samt inte

minst studenter.

En kursrapport behöver varken vara lång eller särskilt omständlig. Det kursrapporten gör är att synliggöra *att* resultaten beaktas och *vad* man tänker göra till nästa gång. Förutom att återkopplingen blir tydligare kan den medverka till att den kursansvariges/andra lärares idéer till kursutveckling inte faller i glömska och förenkla för utbildningsansvariga att följa kurser över tid.

Systematisk genomgång av kursrapporter kan visa på mönster av styrkor och svagheter inom en utbildning. I det fall brister förekommer i flera kurser inom ett program kan åtgärder på program-, institutions- eller fakultetsnivå, vara påkallade. Större åtgärder bör tas upp i verksamhetsplanering och därefter följas upp vid verksamhetsredovisning på berörda nivåer.

Genom reflektioner och kommentarer i kursrapporten kan lärare till viss del visa hur de arbetar pedagogiskt och utvecklar sin undervisning, något som kan användas när lärare ska visa sin pedagogiska skicklighet vid t.ex. ansökan om tjänst eller befordran.

11. Återkoppling

Riktlinje 11. Studenterna ska så snart som möjligt aktivt informeras om resultatet av kursvärderingar, eventuella utvecklingsförslag och om vilka eventuella åtgärder som har vidtagits eller planeras att vidtas som en följd därav (dvs. sammanställning och kursrapport). Såväl de studenter som givits möjlighet att besvara kursvärderingen som nya studenter på kursen ska informeras. Nya studenter ska informeras om resultatet tidigt under kursen nästa gång den ges.

Det är angeläget att studenterna får vetskap om *eventuella* åtgärder som en effekt av kursvärderingsresultat, t.ex. genom att de får ta del av tillgängliggjorda kursrapporter. Även om studenternas röst ska vara stark, är kursvärderingsresultat ett av flera beslutsunderlag vid utveckling och förändring av kurser; andra underlag kan t.ex. vara examinationsresultat, aktuell forskning och lärarnas bedömning. Efter nogsamt beaktande av studenternas synpunkter, är det utbildningsanordnaren som beslutar om vilka eventuella åtgärder som bör vidtas till följd av resultaten.

I högskoleförordningen framgår att studenterna ska informeras om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranletts av kursvärderingen. Som tidigare nämnts är återkoppling till studenterna betydelsefullt av flera skäl, inte minst för att främja studenternas engagemang i kursutvecklingsarbetet. En annan effekt av att studenterna får tillgång till tidigare kursrapporter på kursen är att studenterna kan bidra till uppföljning av att de åtgärder som redovisats i dessa verkligen genomförs. Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har i sina juridiska tillsynsgranskningar betonat att studenterna aktivt ska informeras om kursvärderingsresultaten (se vidare [UKÄ:s publikationer](#) om tillsyn av lärosätenas regeltillämpning 2018-2020). Med "aktivt informeras" menas att det inte är tillräckligt att endast publicera sammanställningen och kursrapporten på t.ex. en lärplattform, utan man behöver även meddela studenterna att resultaten finns att tillgå, samt var de finns. UKÄ har även förtydligat vilka studenter som sammanställningen och kursrapporten ska tillgängliggöras för. Detta gäller dels de studenter som getts möjlighet att besvara kursvärderingen, och dels nya studenter på kursen. De studenter som har erbjudits att svara på kursvärderingen kan aktivt informeras om att resultaten finns att tillgå (och var) med ett mejl. Nya studenter på kursen kan informeras om resultaten av kursvärderingen för föregående kurstillfälle exempelvis i samband med kursintroduktionen, och kanske även med ett mejl till alla nyantagna om var man kan finna informationen.

12. Ansvar för genomförande

Riktlinje 12. Den befattningshavare eller det organ som områdes-/fakultetsnämnden har utsett, är ansvarig för att tillse: a) att kursvärderingar genomförs, sammanställs och används i utvecklingsarbetet, b) att kursrapport skrivs så snart som möjligt för att kunna utgöra underlag för förändring av kommande kurser, i normalfallet inom två månader efter att kursen avslutats, c) att sammanställningen av studenternas svar och kursrapport är lätt tillgängliga för berörda lärare och studenter i enlighet med punkt 11, och att de är informerade om var dokumenten finns tillgängliga, d) att sammanställningen av studenternas svar och kursrapport diarieförs och arkiveras tills vidare, e) att studenterna enskilda skriftliga enkätsvar bevaras i två år efter sammanställning.

Det faller på respektive områdes-/fakultetsnämnd att utse en befattningshavare eller ett organ som är ansvarig för genomförandet av samtliga aspekter av kursvärderingsarbetet.

Arkivbestämmelser medför att originalversionen av de skriftliga enskilda enkätsvaren ska bevaras i två år och sammanställningarna av studenternas svar och kursrapport ska diarieföras och arkiveras tills vidare.

En kursrapport är som huvudregel en allmän handling när den färdigställt. Även enkätsvar är att betrakta som allmänna handlingar och bör förutsättas vara offentliga. Detta beror på att en ifylld kursvärdering är att betrakta som ett svar som inkommit till en myndighet. Det som åsyftas här är enskild persons rätt att få ut begärd handling.

13. Ansvar för uppföljning

Riktlinje13. Områdes-/fakultetsnämnd ska återkommande se till att arbetet med kursvärderingar på lämpligt sätt följs upp inom dess ansvarsområde samt att resultatet av uppföljningen återförs till relevanta intressenter. Om det bedöms lämpligt eller nödvändigt kommer det an på respektive nämnd att utfärda kompletterande bestämmelser.

I högskoleförordningen föreskrivs att lärosätet har ansvaret för att genomföra kursvärderingarna. Studenterna ska ges möjlighet att medverka i lärosätets kvalitetsarbete och i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Enligt Uppsala universitets arbetsordning är det vidare områdes-/fakultetsnämnderna som ansvarar för verksamheten inom sitt område och därmed för att fortlöpande följa arbetet med kursvärderingar.

En del fakulteter har kompletterande bestämmelser, och den kursansvarige bör ta reda på vad som gäller för det egna vetenskapsområdet/fakulteten. Vissa fakulteter använder sig även av standardiserade frågepaket som ska användas på alla fakultetens kurser.